

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 33

DOM

2018-03-27

Meddelad i Stockholm

Mål nr
3253-18

KLAGANDE

Bulls Graphics, 556496-3378

Ombud: Advokat Dag Wetterberg
Dag Wetterberg Advokatbyrå AB
Box 16422
103 27 Stockholm

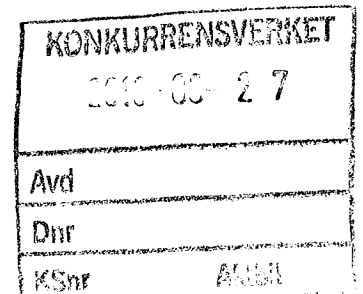
MOTPART

Myndigheten för Tillgängliga Medier, 202100-3591

Ombud: Advokat Katja Hedberg
Advokaterna Gustafsson, Arnbom & Hedberg HB
Drakens gränd 1
111 30 Stockholm

SAKEN

Offentlig upphandling

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan.

Dok.Id 957894

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se www.domstol.se/forvaltningsratt	08-561 680 01	måndag–fredag 08:00–16:30

BAKGRUND

Myndigheten för Tillgängliga Medier (MTM) genomför en upphandling av ramavtal avseende boktryckeritjänster för LL-förlagets utgivning (dnr MTM 2017/405). Ramavtal ska tecknas med en anbudsgivare. Upphandlingen genomförs i form av ett öppet förfarande enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU). Förvaltningsrätten i Stockholm meddelade i dom den 10 januari 2018 i mål nr 26084-17 att upphandlingen skulle rättas på så sätt att den anbudsgivare som tidigare tilldelats kontraktet skulle uteslutas eftersom den inte uppfyllt kravet att beräkna priset utifrån 130 gram bestruket papper. Nu aktuellt tilldelningsbeslut fattades den 31 januari 2018 varvid MTM beslutade att anta anbudet från Stibo Graphic A/S. Förvaltningsrättens dom i mål nr 26084-17 har inte överklagats.

YRKANDEN M.M.

Bulls Graphics ansöker om överprövning och yrkar i första hand att förvaltningsrätten stadfäster att vikten på de aktuella omslagen om 130 gram inte utgör ett obligatoriskt krav. I andra hand yrkas att upphandlingen ska rättas i enlighet med 4 kap. 9 § LOU. I tredje hand yrkas att upphandlingen ska avbrytas och göras om i enlighet med 20 kap. 6 § LOU.

Till stöd för sin talan anför bolaget bl.a. följande. I mål nr 26084-17 argumenterade MTM bl.a. för att bolaget lämnat lägsta pris och det bestreds att bolaget inte uppfyllde de obligatoriska kraven. Bolaget ansluter sig till denna argumentation. Bolaget har haft ett ramavtal med MTM. Omslaget på de böcker som trycks för MTM är 240 gram. En limbunden bok med ett omslag på 130 gram bestruket papper ger inte en tillfredställande slutprodukt eftersom omslaget blir för ömtåligt och mycket svårt att efterbehandla. Omslaget riskerar att slitas av vid hantering. Genom ett kraftigare papper eller till och med en kartong skyddas boken och kan hanteras av distributörer, bokhandel, bibliotek och slutkunder utan att gå sönder. Det är

inte lämpligt att trycka de aktuella böckerna med omslag om 130 gram och det kan därför inte utgöra ett obligatoriskt krav. Bolaget har velat vara tydligt och ärligt i sitt uppsåt och förklarat att omslagen måste vara 240 gram. Med anledning härav har bolaget lämnat det vinnande budet och ska vara den part som ingår det aktuella avtalet med MTM. Som ett alternativ till rättelse kan MTM utifrån givna förutsättningar avbryta den nu pågående upphandlingen och göra en rättelse innebärande att förutsättningarna för upphandlingen rättas. Det skulle innebära att det obligatoriska kravet är att bokens omslag ska baseras på 240 grams papperskvalitet. Alternativt ska MTM göra om upphandlingen med utgångsparametrar som är praktiskt tillämpliga utifrån en bokprodukt som kan användas på det sätt den är tänkt.

MTM anser att ansökan om överprövning ska avslås och anför bl.a. följande. Frågan om *papper omslag: 130 g bestruket* i det femte utförandexemplet i prisbilagan till förfrågningsunderlaget inte utgör ett obligatoriskt krav har prövats av förvaltningsrätten i dom den 10 januari 2018 i mål nr 26084-17. Förvaltningsrätten gjorde då en motsatt bedömning. MTM bestrider vidare att det skulle finnas förutsättningar för bifall till yrkandet om rättelse. MTM bestrider att det finns skäl för att ingripa mot upphandlingen. MTM har inte brutit mot någon av de grundläggande principerna i 4 kap. 1 § eller någon annan bestämmelse i LOU. En upphandlande myndighet har enligt praxis stor frihet att själv utforma sin upphandling inom de ramar som ges av de allmänna principerna för offentlig upphandling i 4 kap. 1 § LOU. En av dessa principer är transparensprincipen som bl.a. innebär att förfrågningsunderlaget ska vara klart och tydligt. I praxis har vidare uttalats att även förfrågningsunderlag och utvärderingsmodeller som inte är optimalt utformade får godtas under förutsättning att de principer som bär upp LOU och gemenskapsrätten inte träds för när. Det står alltså en myndighet fritt att uppställa vilka krav man vill så länge kraven är förenliga med LOU och de gemenskapsrättsliga principerna. Anbudsgivarna har haft att lämna pris på sex utförandexempel. Utförandexempel 5 anger bl.a.

papper omslag: 130 g bestruket. Även om detta inte utgör ett konventionellt omslagspapper så är exemplet förenligt med LOU och de grundläggande principerna för offentlig upphandling. Övriga fyra anbudsgivare har lämnat pris på utförandeexempel 5. Under anbudstiden har ingen anbudsgivare – inte heller Bulls Graphics – framfört invändningar mot utförandeexemplen, ställt frågor om eller begärt förtydliganden avseende utförandeexemplen. Förfrågningsunderlaget har varit klart och tydligt och även annars förenligt med LOU och de grundläggande principerna i 4 kap. 1 § LOU.

Bolaget har därefter i yttrande anfört bl.a. följande. I offertunderlag från MTM för våren 2018 finns en bok som heter *Emma*. Den är helt jämförbar med den specifikation som fanns i upphandlingen med skillnaden att det är det papper på omslaget som bolaget rekommenderar. Bolaget anser att detta visar att MTM aldrig haft för avsikt att köpa mjukpärmsböcker med 130 gram papper på omslagen. Beträffande övriga budgivare kan det konstateras att de inte har skrivit någon kommentar rörande omslagets vikt vilket bör tolkas som att de inte motsätter sig att omslagen görs med 240 gram kartong. Bolaget har, som det får uppfattas, inte behandlats likvärdigt med de övriga anbudsgivarna. Bolagets anbud har varit det lägsta trots att bolagets bud är beräknat på ett omslag om 240 gram.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Upphandlingar ska vidare genomföras i enlighet med principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet (4 kap. 1 § LOU).

Enligt 4 kap. 9 § första stycket LOU får en upphandlande myndighet tillåta eller begära att en leverantör rättar en felskrivning, felräkning eller något annat fel i en handling som har getts in av leverantören. Myndigheten får också tillåta eller begära att en leverantör förtydligar eller kompletterar en

sådan handling. En sådan åtgärd ska vara förenlig med principerna om likabehandling och öppenhet.

Om den upphandlande myndigheten har brutit mot någon av de grundläggande principerna i 4 kap. 1 § LOU eller någon annan bestämmelse i LOU och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts (20 kap. 6 § LOU).

Det är den som ansöker om överprövning som på ett klart och tydligt sätt ska ange vilka omständigheter talan grundas på och visa att upphandlande myndighet har agerat i strid med LOU (RÅ 2009 ref. 69). För att ett ingripande ska bli aktuellt krävs också att sökanden kan visa att denne har lidit skada eller kan komma att lida skada på grund av att den upphandlande myndigheten har brutit mot LOU. Rätten kan då endast besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Förvaltningsrättens bedömning

Bolaget gör i första hand gällande att vikten på de aktuella omslagen om 130 gram inte ska utgöra ett obligatoriskt krav. Förvaltningsrätten har redan avseende samma upphandling prövat frågan om vikten på omslaget utgör ett obligatoriskt krav (mål nr 26084-17). Förvaltningsrätten ansåg då att det krav som uppställts i förfrågningsunderlagets prisbilaga avseende det femte utförandeexemplets pappersomslag 130 gram bestruket, utgör ett obligatoriskt krav. Förvaltningsrätten gör inte någon annan bedömning i detta mål. Förvaltningsrätten bedömer därför att det krav som uppställts i förfrågningsunderlagets prisbilaga avseende det femte utförandeexemplets pappersomslag 130 gram bestruket, utgör ett obligatoriskt krav.

I andra hand yrkar bolaget att upphandlingen ska rättas. Förvaltningsrätten konstaterar att en upphandlande myndighet har en möjlighet, men inte en skyldighet att tillåta rättelser av uppenbara felskrivningar och förtydliganden i anbud. Det som bolaget har anfört om att MTM ska göra en rättelse enligt 4 kap. 9 § LOU kan därmed inte föranleda något ingripande enligt LOU.

I tredje hand yrkar bolaget att upphandlingen ska avbrytas och göras om. En upphandlande myndighet har stor frihet att själv utforma föremålet för upphandlingen inom de ramar som ges av de allmänna principerna för offentlig upphandling. Även förfrågningsunderlag och utvärderingsmodeller som inte är optimalt utformade får godtas under förutsättning att de principer som bär upp lagen om offentlig upphandling och gemenskapsrätten respekteras och tillämpas. Grundläggande är att leverantörer behandlas likvärdigt och icke-diskriminerande och att upphandlingen genomförs på ett öppet sätt. En förvaltningsdomstols överprövning enligt LOU tar inte sikte på upphandlingens materiella resultat utan endast på om myndigheten förfarit korrekt och iakttagit de upphandlingsprinciper och förfaranderegler som anges i LOU (jfr HFD 2013 ref. 5). Det har i målet inte framkommit något som visar att MTM:s krav på omslagspapprets vikt skulle stå i strid mot de grundläggande principerna för offentlig upphandling.

Sammanfattningsvis bedömer förvaltningsrätten att bolaget inte har visat att MTM har överträtt någon av de grundläggande principerna i 4 kap. 1 § eller någon annan bestämmelse i LOU. Mot denna bakgrund är det inte heller visat att bolaget på grund av några brister i den aktuella upphandlingen lidit eller riskerat att lida någon skada. Det saknas därmed skäl för ett ingripande enligt LOU. Ansökan ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga (DV 3109/1A LOU).

Per Eskilsson
Rådman

Jeanette Green Jeppsson har föredragit målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens avgörande ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Adressen till förvaltningsrätten framgår av avgörandet.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av avgörandet. Om avgörandet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när det kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag som avgörandet meddelades. För offentlig part räknas tiden för överklagande alltid från den dag avgörandet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

Prövningstillstånd i kammarrätten

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Överklagandets innehåll

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person- eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Även adress och telefonnummer till arbetsplatsen ska anges, samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning.

Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-post-adress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges.

Om samtliga ovan nämnda person- eller adressuppgifter har lämnats tidigare i målet och fortfarande är aktuella behöver de inte uppges igen. Om någon uppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. uppgift om det avgörande som överklagas – förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för avgörandet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens avgörande som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Forts. nästa sida

Avtal före laga kraft i vissa mål

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättsens avgörande har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster,
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet,
- lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner,
- lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, eller
- lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättsens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan fyra förstnämnda lagarna och i 20 kapitlet i de två sistnämnda lagarna.

Ytterligare information

Behöver ni fler upplysningar om hur man överklagar kan ni vända er till förvaltningsrätten.